הִלְכוֹת דְּבָרִים הַנּוֹהֲגִים בַּפְּעוּדָה סִימָן קעט

ביאורים ומוספים

[משנ"ב ס"ק ט]

מִשּׁוּם דְּדֶרֶךְ לְהַגְרִר מְאֲכִילָה קְטַנָּה לִגְדוֹלָה, לֹא חָשִׁישׁ הֶסֵּח הַדַּעַת גָּמוּר[10].

10) ודוקא אם נשאר במקומו, אבל אם עקר את מקומו והסיח את דעתו מלאכול עוד, כתב בביה"ל לעיל (סי' קעה ס"ב ד"ה אם) שכולי עלמא מודים שצריך לברך אם רוצה לאכול עוד. [אמנם לענין מי שבדעתו להמשיך לאכול, אלא שיצא לחוץ והסיח דעתו לדברים אחרים, כתב לעיל (סי' קע ס"ק י) שאינו צריך לברך שנית 'המוציא'].

ואם הסיח דעתו מן הסעודה וענה לזימון, כתב לקמן (סי' ר ס"ק ז ושעה"צ שם כ"ק ח) שצריך ליטול ידיו ולברך שוב 'המוציא', וגרע מסתם היסח הדעת [וכמבואר בפוסקים שהזימון הוא חלק מברכת המזון, וכאילו התחיל את הברכה (שערי הברכה פי"ג הע' נט)].

[משנ"ב שם]

דְּבֵ"הַב וּנְבָרֵךְ" חָשִׁיב גְּמַר סְעוּדָה, וְאַף בַּאֲכִילָה אָסוּר בְּלֹא בְּרָכָה, וְכֵן סָתָם הַמְחַבֵּר לְקַמָּן בְּסִימָן קצו סָעִיף א, עַיֵּן שָׁם[11].

11) ולענין אכילת האפיקומן בליל הסדר, כתב השו"ע לקמן (סי' תעז ס"ב) שמי ששכח לאכול את האפיקומן ונזכר לאחר שנטל ידיו למים אחרונים או שאמר 'הב לן ונברך', יאכל את האפיקומן בלא ברכת המוציא. וביאר במשנ"ב שם (ס"ק ח), שאף שכאן הובא שיש אומרים שאם אמר 'הב לן ונברך' הוי היסח הדעת ואם ירצה לאכול צריך לחזור ולברך, באפיקומן אין תלוי הדבר בדעתו, שהרי צריך לקיים את רצון ה', ובוודאי השכחה גרמה לו ליטול ידיו או לומר 'הב לן ונברך', ולא הסיח את דעתו לגמרי.

[משנ"ב שם]

לְכַתְּחִלָּה בְּוַדַּאי יֵשׁ לְהָזֵהֵר שֶׁלֹּא לֶאֱכֹל אַחַר שֶׁאָמַר "הַב לָן וּנְבָרֵךְ"[12].

12) ואם רוצה בכל זאת לאכול, כתב הקצות השלחן (סי' מב בדה"ש ס"ק א) שיאכל בלי ברכה, אך יתכן שיש עיצה, שיברך על סוכר 'שהכל' ויכוון לפטור גם את הפת.

[משנ"ב ס"ק י]

לֹא הָוֵי הֶסֵּחַ הַדַּעַת[13]. דְּוַדַּאי דַּעְתּוֹ אִם יִרְצֶה בַּעַל הַבַּיִת לֶאֱכֹל וְלִשְׂתּוֹת עִמּוֹ יֹאכַל וְיִשְׁתֶּה עִמּוֹ[14].

13) אכן, זהו דוקא כשעדיין יש מאותו המין לפניהם, או שהיה בדעת בעל הבית להביא מאותו המין לפניהם, אך אם אין מאותו המין לפניהם ולא היה בדעת בעל הבית להביאו, כתב הבף החיים (ס"ק כ) שפנים חדשות באו לכאן, וצריכים לברך שנית.

ואם טעה בעל הבית בעצמו והיה סבור שאין כבר מה לאכול ואחר כך נודע לו שיש עוד מאכלים, כתב הערוך השלחן (ס"ו) שנחשב היסח הדעת בטעות, ואין זה כסילוק מן הסעודה, שהרי מטעם זה אין אמירת האורח חשובה בלום מפני שסומך על שולחנו של בעל הבית ואינו יודע אם נגמרה הסעודה, ואם כן גם בבעל הבית כן הוא [וראה כעין זה במשנ"ב לעיל (סי' קלז ס"ק יג) לענין קריאת התורה, שאם קראו רק שני פסוקים וכבר גללו את ספר התורה אך לא בירכו עדיין ברכה שלאחריה, יחזרו ויקראו בלא ברכה]. ובשו"ת רב פעלים (או"ח ח"ב סי' לד) בתב שדבר זה תלוי במחלוקת. אכן לענין מי שהסיח דעת מאכילה משום שחשב שצריך לצאת ושוב אמרו לו שאינו צריך, כתב ההיי אדם (כלל נט ס"ח, וכלל מט סי"ד) שאף שהסיח דעת בטעות, נחשב הדבר להיסח הדעת.

14) ואדם האוכל בביתו, כתב הא"א (בוטשאטש) שיתכן שנחשב כאורח לגבי אשתו, כיון שהיא זו שמכינה את המאכלים. וכן דעת הגרח"פ שיינברג (חידושי בתרא) שגם בעל הבית תלוי בדעת אשתו, שפעמים שאינו יודע שהכינה מאכל נוסף, ומסתמא דעתו לאכול ממה שהכינה כדי שלא לצערה [וראה הע' הקודמת].

אמנם הפמ"ג (א"א ס"ק ג) כתב, שלדעתו היה נראה שרק אדם בביתו נחשב כבעל הבית לענין זה, משום שאצלו שייך 'כל שאומר לך בעל הבית עשה', אבל מי שהזמין את חבירו לסעוד עמו במלון, אינו נחשב כבעל הבית לענין זה. ועל פי דבריו כתב בדעת תורה שמי שסמוך על שולחן אשתו העוסקת בהגשת המאכלים, אינו נחשב כסמוך על שולחן בעל הבית, ואם אמר 'הב לן ונברך' נחשב להיסח הדעת. וכן כתב בשו"ת בצל החכמה (ח"ו סי' סט) שאמירת בעל הבית 'הב לן ונברך' נחשבת בהיסח הדעת אף אם אשתו מגישה את המאכלים.

[משנ"ב ס"ק יב]

וְעָדִיף מֵ"הַב לָן וּנְבָרֵךְ", דְּבֵינָן שֶׁנָּטַל הַכּוֹס בְּיָדוֹ, אֲפִלּוּ בְּשִׁיחָה אָסוּר לְהַפְסִיק[15].

15) ואם נטל את הכוס כדי לברך, כתב בביה"ל לעיל (סי' קעז ס"ב ד"ה למשוך) שלכאורה נחשב הדבר כהיסח הדעת גמור אף בזמנינו, שאין לך סילוק סעודה יותר מזה, ואם רוצה לאכול לאחר מכן צריך לברך תחילה וסוף משום שאינו נפטר בברכת המזון, וציין שכן כתב הגר"ז ושכן משמע מדמג"א, אלא שכיון שבמאמר מרדכי חלק על זה וכתב שבאופן זה פטור מלברך ברכה אחרונה, יש לסמוך עליו בדברים הבאים מחמת הסעודה, אכן החו"א (או"ח סי' כז ס"ק ד) נקט כהגר"ז.

[משנ"ב ס"ק טו]

וְהוּא הַדִּין בַּחֲבוּרָה אַחַת כְּשֶׁכָּל אֶחָד מֵישִׁיט לוֹ כּוֹס, דְּעַל כָּל כּוֹס וְכוֹס הָוֵי נְמָלָךְ[16].

16) ולאו דוקא כשמושיטים לו כוס, אלא הוא הדין אם מגישים לו מיני מאכל כתב הערוך השלחן (ס"ז) שנחשב כנמלך, אלא אורחא דמילתא נקט שכן דרך המסובים ליתן לאורח כוס לשתיה. וכן משמע גם להלן (ס"ק יז) ובשעה"צ (ס"ק כ).

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél (France) : 01.80.91.62.91
Tél (Israël) : +972.77.466.03.32
contact@torah-box.com

הִלְכוֹת דְּבָרִים הַנּוֹהֲגִים בַּפְּעוּדָה סִימָן קעט

פד בְּאֵר הַגּוֹלָה

שֶׁלֹּא נָטַל יָדָיו (ט) לֹא נִסְתַּלֵּק לְגַמְרֵי מֵאֲכִילָה: ב ג*מִי שֶׁסּוֹמֵךְ עַל שֻׁלְחַן אֲחֵרִים, *אֲפִלּוּ אָמַר 'הַב לָן וְנִבְרֵךְ' (י) *לֹא הָוֵי הֶסֵּח (ג) הַדַּעַת (יא) *עַד שֶׁיֹּאמַר (ד) בַּעַל־הַבַּיִת: ג ד*אִם לֹא אָמַר 'הַב לָן וְנִבְרֵךְ' וְגַם לֹא נָטַל יָדָיו, (ה) (יב) *מְשֻׁנֶּה הַכּוֹס לְבָרֵךְ (יג) הָוֵי הֶסֵּח הַדַּעַת: ד (יד) כְּשֶׁאָדָם נִכְנָס לְבַיִת חֲבֵרוֹ וְיֵשׁ שָׁם חֲבוּרוֹת (טו) הַרְבֵּה שֶׁאוֹכְלִים וְכָל אֶחָד מוֹשִׁיט לוֹ כּוֹס, ה'יֵשׁ מִי שֶׁאוֹמֵר שֶׁמְּבָרֵךְ עַל כָּל אֶחָד 'בּוֹרֵא פְּרִי הַגָּפֶן', כִּי בְּכָל פַּעַם הוּא (ו) (טז) נִמְלָךְ: ה (יז) 'הַקְּרוּאִים בְּבֵית בַּעַל־הַבַּיִת

ג תוספות שם בברכות ד ב"י ס"ק מ"בקרי רבנו יחזקם ה בל"ט בשם הר"ם ו ב"י ס"ק יוסף בשם הר"ף

בַּאֵר הֵיטֵב

נָטַל יָדָיו לְהַב וּנְבָרֵךְ. דְּלָהַב לָן וּנְבָרֵךְ סְגִי לְבָרֵךְ הַמּוֹצִיא וְא"צ בה"מ אֲבָל בְּנָטַל יָדָיו צָרִיךְ בָּזֶה בהמ"ז תְּחִלָּה. וט"ז חוֹלֵק וס"ל דְּבָכ"מ א"צ רק בִּרְכַּת הַמּוֹצִיא וְלֹא בהמ"ז, ע"ש, וְכ"כ הַמ"א שֶׁאֵין חִלּוּק בֵּין נט"י לְהַב לָן וּנְבָרֵךְ, ע"ש, וְעַיֵּן יַד־אַהֲרֹן וּבְתִשְׁובוֹת נֶאֱמָן שְׁמוּאֵל סי' ו. כָּתַב מַהֲרַשַׁ"ל: י"א כְּשֶׁשּׁוֹפְכִין פּוֹס לְבהמ"ז אֲפִלּוּ בְּלֹא דִבּוּר הֲוֵי כְּאוֹמֵר הַב לָן וּנְבָרֵךְ, עַטָּרַת־זְקֵנִים: (ג) הַדַּעַת.

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

וְלֹא מֵיְרֵי הַשֻּׁלְחָן־עָרוּךְ בַּתְּחִלָּה לְעִנְיַן שְׁתִיָּה דְּמַצְרִיךְ לְבָרֵךְ לְכָלֵי עַלְמָא רַק כְּשֶׁלֹּא חָזַר גַּם לַאֲכִילָה: (ט) **לֹא נִסְתַּלֵּק.** מִשּׁוּם דְּדָרֵךְ לְהִתְעַכֵּב מֵאֲכִילָה קְטַנָּה לִגְדוֹלָה, לֹא חָשִׁיב הֶסֵּחַ־הַדַּעַת גָּמוּר[10] אֶלָּא כְּשֶׁנָּטַל יָדָיו, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בִּשְׁתִיָּה, בְּהֶסֵּחַ־הַדַּעַת כָּל־דְּהוּ כְּבָר נִסְתַּלֵּק מִשְׁתִיָּתוֹ וְצָרִיךְ לְבָרֵךְ שְׁנִית כְּשֶׁנִּקְלָךְ. וְעַיֵּן בְּבָאוּר הֲלָכָה שֶׁהֵבְאנוּ הַרְבֵּה פּוֹסְקִים שֶׁסּוֹבְרִים כְּדַעַת הָרֹא"ש, דְּבְ'הַב וּנְבָרֵךְ' חָשִׁיב גַּמּ סְעוּדָה, וְאַף בַּאֲכִילָה אִסּוּר בְּלֹא בְּרָכָה, וְכֵן סָתַם הַמְחַבֵּר לְקַמָּן בְּסִימָן קצז סָעִיף א, עַיֵּן שָׁם[11], וְעַל־כֵּן לְכַתְּחִלָּה בְּוַדַּאי יֵשׁ לְזָהֵר שֶׁלֹּא לֶאֱכֹל אֵחַר שֶׁאָמַר לוֹ 'הַב לָן וּנְבָרֵךְ'[12], וְכֵן פָּסַק בְּדָרְכֵי־חַיִּים. וְדַע, דְּמִי שֶׁצָּרִיךְ בְּרָכָה בְּאֶמְצַע סְעוּדָה (יז) צָרִיךְ נְטִילָה גַּם־כֵּן, דְּכֵיוָן דְּהִסֵּחַ דַּעְתּוֹ לֹא שָׁמַר יָדָיו, (יז) וְרַק בִּרְכַּת נְטִילַת יָדַיִם אֵין לוֹ לְבָרֵךְ:

ב (י) **לֹא הָוֵי הֶסֵּח הַדַּעַת**[13]. דְּוַדַּאי דַּעְתּוֹ (יג) אִם יִרְצֶה בַּעַל־הַבַּיִת לֶאֱכֹל וְלִשְׁתּוֹת (יד) עִמּוֹ יֹאכַל וְיִשְׁתֶּה עִמּוֹ[14]. וְאִם בִּשְׁעַת אֲמִירָתוֹ הִסִּיחַ דַּעְתּוֹ בִּבְרוּר שֶׁאַף שֶׁיֹּאכַל וְיִשְׁתֶּה בַּעַל־הַבַּיִת לֹא יֹאכַל וְיִשְׁתֶּה עִמּוֹ, וְנִמְלַךְ אַכַּתְּ"פ, צָרִיךְ לְבָרֵךְ [הֵיכָא, לְדַעַת רַבֵּנוּ יוֹנָה בִּשְׁתִיָּה לְבַד, וּלְהָרֹא"ש אַף בַּאֲכִילָה], וְכָל־שֶׁכֵּן כְּשֶׁנִּטַּל יָדָיו [מ"א וש"א]:

(יא) **עַד שֶׁיֹּאמַר בַּעַל־הַבַּיִת.** וְאָז (טו) כָּל הַמְסֻבִּין אֲסוּרִין. וְדַוְקָא כְּשֶׁשָּׁתְקוּ וְהִסְכִּימוּ לְדִבְרָיו, אֲבָל אִם הָאוֹרֵחַ דַּעְתּוֹ לֶאֱכֹל וְלִשְׁתּוֹת עוֹד, רַשַּׁאי אַף שֶׁאָמַר בַּעַל־הַבַּיִת 'הַב יְבָרֵךְ'; (טז) וְטוֹב שֶׁיְּגַלֶּה לִבְנֵי הַמְסֻבִּין שֶׁלֹּא הָיָה לוֹ הֶסֵּחַ־הַדַּעַת. שֶׁלֹּא יַחְשְׁבוּהוּ כְּנִמְלָךְ:

ג (יב) **מְשֻׁנֶּה הַכּוֹס וְכוּ'.** וְעַדִיף (יז) מ'הַב לָן וּנְבָרֵךְ', דְּבֵיוָן שֶׁנִּטַּל הַכּוֹס בְּיָדוֹ, אֲפִלּוּ בְּשִׁיחָה אָסוּר לְהַפְסִיק[15], כְּדִלְקַמָּן בְּסִימָן קפג סָעִיף ו: (יג) **הָוֵי הֶסֵּח־הַדַּעַת.** וְדִינוֹ כְּנִטְילַת יָדַיִם [מ"א]. וּלְפִי זֶה, לְדַעַת הַמְחַבֵּר לְעִיל בְּסָעִיף א אָסוּר שִׁיב בֵּין בַּאֲכִילָה וּבֵין בִּשְׁתִיָּה לְכֵלִי עַלְמָא. וְעַיֵּן לְעִיל בְּסָעִיף־קָטָן ב בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה מַה שְּׁכָתַבְנוּ לְעִנְיַן נְטִילַת יָדַיִם: **ד** (יד) **כְּשֶׁאָדָם נִכְנָס וְכוּ'.** הֵיכָא (יח) שֶׁלֹּא קְרָאוּהוּ לִהְיוֹת נִקְבָּע עִמָּהֶם לִשְׁתּוֹת כָּל הַמְסֻבִּין: (טו) **וְהִנֵּה הַדִּין** (יט) בַּחֲבוּרָה אַחַת כְּשֶׁכָּל אֶחָד מוֹשִׁיט לוֹ כּוֹס, דְּעַל כָּל כּוֹס וְכוֹס הָוֵי נִמְלָךְ[16], וּכְדִלְקַמָּן: (טז) **נִמְלָךְ.** דְּאֵינוֹ יוֹדֵעַ אִם יוֹשִׁיטוּ לוֹ כּוֹס אַחֵר. וַאֲפִלּוּ אִם הוֹשִׁיטוּ לוֹ כּוֹס אַחַר בְּשָׁעָה שֶׁעֲדַיִן לֹא נָמַר לִשְׁתּוֹת כּוֹס הָרִאשׁוֹן, (כ) נַמִּי דִּינָא הָכִי דְּצָרִיךְ לַחֲזֹר וּלְבָרֵךְ עָלָיו בְּפָנֵי עַצְמוֹ, כֵּיוָן שֶׁבְּשָׁעָה שֶׁבֵּרַךְ לֹא הָיָה דַּעְתּוֹ עַל זֶה, שֶׁלֹּא הָיָה יוֹדֵעַ שֶׁיּוֹשִׁיטוּ לוֹ עוֹד. וְכָל זֶה דַּוְקָא בִּסְתָמָא, אֲבָל אִם בִּשְׁעַת בִּרְכָתוֹ הָיָה דַּעְתּוֹ שֶׁתַּעֲלֶה הַבְרָכָה עַל כָּל מַה שֶּׁיִּתְּנוּ לוֹ, אֵין צָרִיךְ לְבָרֵךְ עַל כָּל כּוֹס, (כא) אַף שֶׁלֹּא הָיָה יוֹדֵעַ אוֹ אִם יִתְּנוּ לוֹ, מִכָּל מָקוֹם מַהֲנֵי דַּעְתּוֹ לָזֶה. (כב) וּבְמָקוֹם שֶׁהַמִּנְהָג שֶׁמּוֹשִׁיטִין כּוֹסוֹת הַרְבֵּה לְמִי שֶׁנִּכְנָס בִּמְסִבַּת הַקְּבוּעִים לִשְׁתִיָּה, אֲז אֲפִלּוּ בֵּרַךְ בִּסְתָמָא עַל כּוֹס אֶחָד, אָמְרִינַן דְּדַעְתּוֹ הָיָה עַל כָּל מַה שֶׁיִּתְּנוּ לוֹ, וְאֵין צָרִיךְ שׁוּב לְבָרֵךְ עַל כָּל כּוֹס וְכוֹס. וּמִכָּל מָקוֹם, טוֹב יוֹתֵר שֶׁיְּכַוֵּן בִּשְׁעַת בְּרָכָה עַל כָּל מַה שֶׁיִּתְּנוּ לוֹ: **ה** (יז) **הַקְּרוּאִים וְכוּ'.**

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(יח) מְגַן־אַבְרָהָם: (יט) כְּבֹאר לְעיל בְּסִימָן קכד: (כ) וְתִרְאֶה לִי דְּאֲפִלּוּ אֵין בַּעַל־הַבַּיִת אוֹכֵל עִם הָאֹרֵחַ, רַק שֶׁבַּעַל־הַבַּיִת קָרָאוֹ לְהָאוֹרֵחַ שֶׁיֹּאכַל אֶצְלוֹ, אֲפִלּוּ הָכִי אָמְרִינַן דְּאַף שֶׁאָמַר 'הַב לָן וּנְבָרֵךְ' מִכָּל מָקוֹם מִסְתָּמָא דַּעְתּוֹ אִם יִבְקְשׁוּנוּ בַּעַל־הַבַּיִת אוֹכֵל עוֹד שֶׁלֹּא יִסְבֹּר עַל דְּבָרָיו: (כא) וּבְדָרֵךְ־כְּלָל יֵשׁ לְהָבִין דְּהָיְנוּ כְּשֶׁהַבַּיִת מְלֵאִים אֲנָשִׁים וְהַסְּעוּדָה גְּדוֹלָה וְאֵין דַּעְתּוֹ לְהַטְרִיחַ לְהַשְׁגִּיחַ עַל כָּל כּוֹס וְכוֹס, אֲבָל בְּמָקוֹם שֶׁאֵין הַבַּיִת מְלֵאִים אֲנָשִׁים וְהַסְּעוּדָה קְטַנָּה, אֲפִלּוּ בְּמָקוֹם שֶׁמַּנְהִיגִין לְהוֹשִׁיט כּוֹסוֹת הַרְבֵּה, אֵין לְהָבִין כֵּן, וְכֵן מִשְׁמַע לְעִנְיַן בִּרְכַּת הַמָּזוֹן לְקַמָּן בְּסִימָן קפג סָעִיף ו: (כב) וְכֵן מִשְׁמַע לְעִנְיַן בִּרְכַּת הַמָּזוֹן לְקַמָּן בְּסִימָן קפג סָעִיף ו: (כג) מְגַן־אַבְרָהָם: (כד) וְכֵן מִשְׁמַע לְעִנְיַן בִּרְכַּת הַמָּזוֹן לְקַמָּן בְּסִימָן קפג סָעִיף ו: (כה) מְגַן־אַבְרָהָם: (כו) וְכֵן מִשְׁמַע לְעִנְיַן בִּרְכַּת הַמָּזוֹן לְקַמָּן בְּסִימָן קפג סָעִיף ו: (כז) מְגַן־אַבְרָהָם בְּסִימָן קסט סָעִיף־קָטָן ז וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים. דְּלֹא כְּט"ז בְּסִימָן זֶה סָעִיף־קָטָן ד: (כח) חַיֵּי־אָדָם, וּמִקּוֹרוֹ הוּא בְּטוּר קע"ד, עַיֵּן שָׁם. וְכֵן כָּתַב הַגְּרַ"ז:

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél (France) : 01.80.91.62.91
Tél (Israël) : +972.77.466.03.32
contact@torah-box.com

הִלְכוֹת דְּבָרִים הַנּוֹהֲגִים בַּפְּעוּדָה סִימָן קפ קפא

לְמֵחַשׁ לְמִידֵי: **ד** [ה]אַף־עַל־פִּי שֶׁמֻּתָּר לְאַבֵּד פֵּרוּרִין שֶׁאֵין בָּהֶם כַּזַּיִת, מִכָּל מָקוֹם (י) קָשֶׁה (ג) [ג] לַעֲנִיּוּת: **ה** נוֹהֲגִים (יא) לְכַסּוֹת (ד) [ד] הַסַּכִּין בִּשְׁעַת בִּרְכַּת הַמָּזוֹן; (יב) וְנָהֲגוּ שֶׁלֹּא לְכַסּוֹתוֹ בְּשַׁבָּת וְיוֹם־טוֹב:

ה תוספות שם בברכות ובחלין קה ו הוקם ותרע"א ושבלי הלקט

קפא דִּין מַיִם אֲחֲרוֹנִים, וּבוֹ י׳ סְעִיפִים:

א (א) [א]מַיִם אֲחֲרוֹנִים (ס) (ב) חוֹבָה: **ב** [ב]מַיִם אֲחֲרוֹנִים אֵין נוֹטְלִים עַל־גַּבֵּי קַרְקַע (ג) *אֶלָּא (ג) [ג] בִּכְלִי, (ד) מִפְּנֵי רוּחַ רָעָה שֶׁשּׁוֹרָה עֲלֵיהֶם. (ה) וְאִם אֵין לוֹ כֶּלִי, נוֹטֵל עַל־גַּבֵּי (ג) עֵצִים דַּקִּים

א חילק קה והביאו ה"ר"ף והרא"ש בפרק ח דברכות **ב** שם בפרקא

בֵּאוּר הֵיטֵב

וְהַב"ש פֶּרֶק חֵלֶק, עמ"א וּבְשֵׁ"ד יו"ד סי' קנה וּבְיַד־אַהֲרֹן [וְעַיֵּן בְּסֵפֶר אֵלֶּה רַבָּה שֶׁהִסְכִּים עִם מַהֲרִי"ר]. הַלְכוֹשׁ בְּי"ד שָׁם כָּתַב דְּהַנּוֹהֲגִים לַעֲרֹךְ שֻׁלְחָן בְּלֵיל־שַׁבָּת בְּפַת שְׁלֵם וּמְנִיחִין אוֹתוֹ שָׁם כָּל הַלַּיְלָה יֵשׁ לִמְהוֹת בְּיָדָם, דְּוַדַּאי לֹא נִתְפַּשֵּׁט זֶה אֶלָּא מֵחֹק עוֹבְדֵי־כוֹכָבִים, ע"ש, וְכ"כ בְּסֵפֶר נָגִיד וּמְצַוֶּה, ע"ש, וְהַטַּ"ז בְּי"ד וְכֵן מִיַּשֵּׁב מִנְהָג שֶׁעוֹשִׂין לִכְבוֹד הַשַּׁבָּת, ע"ש, וְהַיַּד־אַהֲרֹן כָּתַב עָלָיו: דְּבָרָיו תְּמוּהִים, ע"ש: (ג) **לַעֲנִיּוּת.** הֵיכִי אִם מַשְׁלִיכִין בְּמָקוֹם שֶׁדּוֹרְסִין אֲבָל אִם מַשְׁלִיכִין לַמַּיִם שָׁרֵי, מ"א, ע"ש: (ד) **הַסַּכִּין.** דִּבְרֵי מִקְצַת יְמֵי הָאֲדָם, וְאֵינוֹ דִּין שֶׁיִּהְיֶה מֻנָּח עַל הַשֻּׁלְחָן שְׁזּוֹמָה לִמְזִבְּחֵנוּ שֶׁמַּאֲרִיךְ יְמֵי הָאֲדָם, וְטַעַם ב׳ לְפִי שֶׁפַּעַם א׳ הָיָה עֵי א׳ לִבְרֵכַת בּוֹנֶה יְרוּשָׁלַיִם וְנִכְפַּר חֻרְבַּן הַבַּיִת וְתָקַע סַכִּין בְּבִטְנוֹ, ע"כ נֶהֱגוּ לְסַלְּקוֹ בְּשָׁעַת בִּרְכַת ב"ה, וְכָתַב ט"ז: וְהַמַּעֲשֶׂה הָיָה בְּחֹל ע"כ גָּזְרוּ ג"כ בְּחֹל, וּלְטַעַם הָא' י"ל דְּכֵיוָן דְּאֵין בּוֹנִין מִזְבֵּחַ בְּשַׁבָּת וְלֵיכָא רְמָז לְמִזְבֵּחַ, וּבְכִדְּאִיתָא אֵין נוֹהֲגִין לְחַלֵּק בֵּין שַׁבָּת לְחֹל, עַיֵּן בְּתְשׁוּבוֹת בְּאֵר־עֲשָׁק סִי' כו. כָּתַב בְּשֻׁלְחַן־אָרוּךְ שֶׁיֵּשׁ לְכַסּוֹת הַפַּת בְּשָׁעַת בִּרְכַּת־הַמָּזוֹן שֶׁלֹּא יִרְאֶה בָּשְׁתּוֹ, וְעַיֵּן סִימָן תע"ג:

(ס) **חוֹבָה.** מוֹזְגִין הַכּוֹס וְאוֹחֵ"כ נוֹטְלִין, רי"ו מ"א: (ב) **בִּכְלִי.** וּמ"מ אֵין לִרְחֹץ יָדָיו מִתּוֹךְ הַכֶּלִי, וּבְאֶמְצָעִים שָׁרֵי, יש"ש מ"א: (ג) **עֵצִים.** וְה"ה עַל הָרִצְפָּה, דְּאֵין

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

מִבְּאֹר שָׁבָתַב מִדְּבָרֵי הַזֹּהַר פ' יִתְרוֹ וּמִפֶּרֶשׁ דְּהַיְנוּ מִתַּחַת הַפְּעוּדָה), וַהֲבִיאוֹ יַד־אַהֲרֹן, וּבְמִקְדַּשׁ־מֶלֶךְ שָׁם הָאֲרִיךְ בָּזֶה, עַיֵּן שָׁם: [ג] **לַעֲנִיּוּת.** עַיֵּן בה"ט. וְעַיֵּן בר"י בְּשֵׁם מז"ה שֶׁהָאֲלֹהִי מְבָרֵ"א גַּלְּאנְטִי וַ"ל בְּפֵרוּשׁ הַקְּדֻשַּׁת הַזֹּהַר כָּתַב לְהַבְרִיחַ דְּוַדַּאי כָּל הַפְּרוּרִין יַחַד כַּזַּיִת לֵיכָּא אִסּוּרָא, עַיֵּן שָׁם: [ד] **הַסַּכִּין.** עַיֵּן בה"ט. וּכְבר"י כָּתַב שֶׁמִּמְּדַּת שָׁרְאָה בְּשֵׁם הַקָּדוֹשׁ מַהֲרַ"ם קוֹרְדוֹבֵּרוֹ זַ"ל שֶׁאֵין לְכַסּוֹת בְּשַׁבָּת דְּרו"ט, וְכֵן רָאִיתִי לְמו"ה מְהָרְ"א אֲזוּלַאי בְּהַגָּהוֹתָיו כת"י, לְפִי שֶׁשַּׁבָּת וי"ט נָמֵי לְעִנּוּי שֵׁנָה בְּשֵׁם הַחִיצוֹנִים וּבְלֹא הַפְסֵק נֶהֱנֶה, עכ"ל כו', עַיֵּן שָׁם. וּמ"ש לְכַסּוֹת הַפַּת כו', בְּבר"י כָּתַב בְּשֵׁם מז"ה טַעַם אֶחָד, שֶׁלֹּא יִפְּלוּ מַיִם אֲחֲרוֹנִים עַל הַפַּת וְיִפָּאֲסוּ, דְּלֹא שַׁיָּךְ בְּשַׁבָּת כְּיַיִן שֶׁבְּרָכוֹ עָלָיו הַמּוֹצִיא, וּבְבר"י כָּתַב שֶׁמְּקוֹמָם אֵין מִי שְׁנוֹהֵג כֵּן רַק בְּאֶרֶץ עִיר רָאָה קְצָת נוֹהֲגִין כֵּן. ע"ש: [ג] **בִּכְלִי.** עַיֵּן בה"ט. וְעַיֵּן לְעִיל סִימָן קנג ט"ש שָׁם בְּשֵׁם חַ"ח וְהָא"ר.

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

יְמַאֲסוּ מִנִּיצוֹצֵי מֵי הַנְּטִילָה, וְכַנַּ"ל מִרַּשׁ"י. וְנִרְאֶה דְּמִכָּל מָקוֹם יִשְׁאִיר לֶחֶם עַל הַשֻּׁלְחָן בְּמִקְצוֹעַ אֶחָד שֶׁיִּהְיֶה מֻנָּח עַד אַחַר בִּרְכַּת־הַמָּזוֹן, וְכַנַּ"ל בְּסָעִיף א, וְיִהְיֶה קְצָת רָחוֹק מִמָּקוֹם הַזֶּה: **ד** (י) **קָשֶׁה לַעֲנִיּוּת.** וְדַוְקָא לְדָרֹס עֲלֵיהֶם דְּהוּא בִּזּוּי גְּדוֹל[5], (י) אֲבָל כְּשֶׁמַּשְׁלִיכִין לַמַּיִם, אֲפִלּוּ כְּשֶׁנֶּאֱבָדִין עַל־יְדֵי־זֶה אֵין חֶשְׁשׁ כְּיַיִן שֶׁהוּא פֶּחוּת מִכַּזַּיִת[6]. וְיֵשׁ מַחְמִירִין (יא) כְּשֶׁיֵּשׁ הִרְבֵּה פֵּרוּרִין וְיִצְטָרְפוּ לְכַזַּיִת: **ה** (יא) **לְכַסּוֹת הַסַּכִּין.** בְּבֵית־יוֹסֵף שָׁנֵי טְעָמִים: הָאֶחָד, דְּבָרָיו מִקְצַר יְמֵי הָאֲדָם, וְאֵינוֹ דִּין שֶׁיִּהְיֶה מֻנָּח עַל הַשֻּׁלְחָן[7] שֶׁהוּא מְזֻמָּן לְמִזְבֵּחַ יְמֵי הָאֲדָם, דְּעַל־כֵּן כְּתִיב "לֹא תַנִּיף עֲלֵיהֶם בַּרְזֶל", וְעַל־כֵּן אַחַר שֶׁגָּמַר אֲכִילָתוֹ וְרוֹצֶה לְבָרֵךְ בִּרְכַּת־הַמָּזוֹן מְכַסֶּה הַסַּכִּין[8]; וְטַעַם שֵׁנִי בְּשֵׁם רַבֵּנוּ שִׂמְחָה: לְפִי שֶׁפַּעַם אֶחָד הִגִּיעַ אֶחָד לִבְרֵכַת 'בּוֹנֵה יְרוּשָׁלַיִם' וְנִזְכַּר חֻרְבַּן הַבַּיִת וְתָקַע סַכִּין בְּבִטְנוֹ, וְעַל־כֵּן נָהֲגוּ לְסַלְּקוֹ בְּשָׁעַת בִּרְכָתָם[9]: **(יב) וְנָהֲגוּ שֶׁלֹּא לְכַסּוֹתוֹ וְכוּ'.** הַטַּעַם שֶׁאֵין מַקְפִּידִין עַל זֶה בְּשַׁבָּת וְיוֹם־טוֹב[10], עַיֵּן בָּאֲחֲרוֹנִים:

בֵּאוּר הַלָּכָה

הַמַּסְבִּין בַּתְּרֵה גְּרִירָן, אֲלָא אִם הַמְבָרֵךְ הוּא אַחַד מֵהַמְסַבְּין הַמְבָרֵךְ בְּעַצְמוֹ, בְּנַדַּאי חָשׁוּב הַשֻּׁלְחָן מִדַּעַת אֲצִלּוֹ; וְשָׁאר כְּסָבִין, תְּלוּי דָּבָר זֶה בִּדְעוֹת הַפּוֹסְקִים לְקַמָּן בְּסִימָן קפג אִם הַמְבָרֵךְ רַשַּׁאי לְהַשִּׂיחַ אַחַר שֶׁנִּטַּל הַכּוֹס בְּיָדוֹ, דִּלְדִידְהוּ בְּוַדַּאי אֵין נִגְרָרִין בְּתִרְהּ כָּל זְמַן שֶׁלֹּא הִסִּיחוּ דַּעְתָּם וְלֹא אָמְרוּ נְבָרֵךְ בִּרְכַּת־הַמָּזוֹן:

* **אֶלָּא בִּכְלִי.** וְאִם צָרִיךְ לְזֶה שֶׁלֹּא יִשְׁפְּכֶנּוּ אַחַר־כָּךְ לְמָקוֹם מְדֻיָּס מִבְּנֵי אָדָם, לְכַאוֹרָה תְּלוּי בְּפַלְגְּתָא, דִּלְפִי טַעַם הַלְּבוּשׁ דְּהֶתֵּר הַכֶּלִי הוּא מִשּׁוּם שֶׁלֹּא יִדְרְסוּ עַל זֶה בְּנֵי־אָדָם, לְפִי זֶה אָסוּר לְשָׁפְכָם אַחַר־כָּךְ בְּמָקוֹם שֶׁעוֹבְרִים בְּנֵי־אָדָם, וּכְדִלְעֵיל בְּסִימָן ד סָעִיף ט לְעִנְיַן כִּי הַנְּטִילָה שֶׁל שַׁחֲרִית, אֲבָל לְפִי טַעַם שֶׁאֲנִי פּוֹסְקִים,

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél (France) : 01.80.91.62.91
Tél (Israël) : +972.77.466.03.32
contact@torah-box.com